



Пројекат:
Оснаживање Канцеларија за младе у Златиборском округу
 Пројекат је финансиран од стране Међународног центра Олоф Палме
 Пројекат реализује Ужички центар за права детета



ИЗВЕШТАЈ О ПРОЦЕНИ КАПАЦИТЕТА ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ У ЗЛАТИБОРСКОМ ОКРУГУ

Ауторке:
Бранкица Јеремић, експерткиња јавне политике
Мр Јелена Жунјић-Цицварић, менаџерка пројекта

Ужице, август 2013.године



Пројекат:
**Оснаживање Канцеларија за младе
 у Златиборском округу**

Пројекат је финансиран од стране
 Међународног центра Олоф Палме
 Пројекат реализује Ужички центар за права детета



ИЗВЕШТАЈ О ПРОЦЕНИ КАПАЦИТЕТА ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ У ЗЛАТИБОРСКОМ ОКРУГУ

Ауторке:

Бранкица Јеремих, експерткиња јавне политике
Мр Јелена Жунић-Цицварић, менаџерка пројекта

Ужице, август 2013.године

Издавач: **Ужички центар за права детета**

За издавача: **Радован Цицварић**

Дизај и припрема: Digital Design

Штампа: Графос Ужице

Тираж: 4000

Ужице, 2013

САДРЖАЈ:

1. УВОД
2. ОПИС ПРОЦЕСА ИСТРАЖИВАЊА
3. ПРОЦЕНА ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ КАПАЦИТЕТА
 - 3.1. СТАВОВИ И ПРЕПОРУКЕ ПРЕДСТАВНИКА ЗАКОНОДАВНЕ ВЛАСТИ
 - 3.2. СТАВОВИ И ПРЕПОРУКЕ ПРЕДСТАВНИКА ИЗВРШНЕ ВЛАСТИ
4. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ КАПАЦИТЕТА ЛОКАЛНИХ САМОУПРАВА
ЗА ПОТРЕБЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ
5. ПРОЦЕНА КАПАЦИТЕТА КАНЦЕЛАРИЈА ЗА МЛАДЕ
6. ПРОЦЕНЕ СТАВОВА МЛАДИХ

ШТАМПАНА ВЕРЗИЈА

Анекс 1 : Кључне препоруке за унапређење омладинске политике

Анекс 2 : Списак истраживача

ЕЛЕКТРОНСКА ВЕРЗИЈА

Анекс 2: Збирни приказ одговора представника
локалне законодавне и извршне власти

Анекс 3: Збирни приказ испуњеност стандарда КЗМ

Анекс 4: Збирни приказ резултата фокус група

1. УВОД

Истраживање капацитета локалних самоуправа у области омладинске политике и процена нивоа задовољства младих постојећим програмима и услугама у заједници реализовани су у оквиру пројекта **„Оснаживање Канцеларија за младе у Златиборском округу“, подржаног од Међународног центра Олоф Палме, који Ужички центар за права детета реализује у сарадњи са тимом одабраних истраживача,** сарадника и волонтера Канцеларија за младе, у периоду од априла до јуна 2013.године, на територији 8 од 10 планираних општина Златиборског управног округа (Ужице, Пожега, Чајетина, Бајина Башта, Нова Варош, Прибој, Пријепоље и Сјеница). Општине Ариље и Косјерић су, и поред исказане заинтересованости, након обука истраживача, одустале од даљег учешћа у процесу.

За потребе процене постојећих капацитета локалних заједница у области омладинске политике и ставова младих о њеним ефектима, развијена је методологија која је подразумевала комбинацију различитих истраживачких алатки:

- структурирани упитници за представнике законодавне и извршне власти,
- упитник за представнике одборника локалних скупштина,
- упитник за процену финансијских капацитета,
- упитник за процену испуњености стандарда Канцеларија за младе установљених од стране Министарства омладине и спорта,
- фокус групе са младима (прва група: млади од 15- 21 године; друга група: млади од 21 -30 година).

Упитници су имали за циљ да омогуће процену успостављених капацитета у оквиру локалних самоуправа (локални законодавни оквир, финансијски ресурси, организациони капацитети у оквиру управе и сл.), али и ставова младих о ефективности ангажованих ресурса у односу на њихове стварне потребе (фокус групе).

Истраживање је имало за сврху да омогући дефинисање кључних препорука за унапређење омладинске политике на нивоу локалних заједница, али и на нивоу читавог подручја Златиборског округа.



Извештај је конципиран на начин који даје кратку анализу достављених одговора као аргументацију препорука, које би, у наредној фази реализације пројекта, требало да послуже као основа за финансирање програма којима ће се изаћи у сусрет препознатим потребама свих актера омладинске политике.

Као кључне изазове процеса истраживачи препознају:

- неочекивано турбулентну ситуацију на локалној политичкој сцени која је допринела низу проблема током процеса реализације интервјуа са представницима одборничких група;
- немогућност реализације процеса истраживања у складу са динамиком дефинисаном у Матрици акционог плана, која је била проузрокована презаузетошћу представника локалне власти;
- и поред тога што су као ризик препознали немогућност организовања фокус група – “били смо пријатно изненађени сарадњом са младима током интервјуисања, што је превазишло наша очекивања. Успели смо да откријемо размишљања младих, њихова очекивања, што нам је дало подстрек да покушамо да унапредимо рад КЗМ”.

Истраживање је допринело:

- **Истраживачима** - стицању драгоцених искустава и сазнања о начину функционисања локалне управе, успостављање социјалних контаката са представницима јавног сектора и упознавање са ставовима младих као и процену нивоа утицаја постојећих локалних политика на њихове приоритетне потребе.
- **Релевантним актерима законодавне и извршне власти** – упознавању са својим улогама и одговорностима од значаја за спровођење омладинске политике и неопходности заједничког деловања; сагледавање ефеката постојећих локалних омладинских политика, и посебно, сагледавање потреба и могућности за укључивања младих у процесе одлучивања на локалном нивоу (“Открили смо и незадовољство младих, али и њихове жеље да се ситуација промени. Сви желе да буду укључени у активности КЗМ. Желе да се ЛС више заинтересује за њихове проблеме и потребе. Желе да им се пружи прилика да покажу своја знања”).
- **Канцеларијама за младе** - успостављању контаката са представницима политичких странака и њиховим подмлацима; представљање мисије, циљева и активности канцеларија за младе; промоцију остварених резултата.



Фокус група Пријепоље

2. ПРОЦЕНА ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ КАПАЦИТЕТА

За потребе процене институционалних капацитета локалних самоуправа у области омладинске политике истраживачи су реализовали интервјуе са представницима законодавне и извршне власти у циљу испитивања нивоа њихове информисаности о обавезама локалних самоуправа дефинисаних Законом о младима, али и обавезама дефинисаним статутима локалних самоуправа.

2.1. Процена ставова представника законодавне власти

2.1.2. Председници локалних скупштина

Председници локалних скупштина су упознати са чињеницом да су формирано Савети за младе у свим општинама које су се укључиле у програм (осим општине Бајина Башта, у којој још увек није формиран Савет). Такође, позната им је и чињеница да су усвојени стратешки документи за област омладинске политике (Локални планови акције или стратегије). Међутим, не располажу информацијама о постојању механизма за праћење активности дефинисаних ЛАП-ом, као ни механизма за процену остварених резултата у области омладинске политике. Ставови председника скупштине о раду и постигнутим резултатима рада Савета за младе углавном нису наведени. Осим коментара председника Скупштине општине Чајетина, ниједан други председник није исказао свој став о квалитету рада Савета за младе.



“То су млади људи који су пуни оптимизма са жељом да допринесу развоју општине. Савет за младе је реално неактиван, због тога што све активности радимо преко Канцеларије за младе, и све проблеме плаћања и друге проблеме решавамо преко Канцеларије за младе, а наравно, пошто је тренутни координатор и члан Савета за младе, проблеме решавамо као једно тело (КЗМ – Савет за младе)”.

Остаје отворено питање: да ли је недостатак ставова о квалитету рада Савета проузрокован недостатком извештавања Савета за младе према Скупштини (чијом су одлуком и основани) или су у питању други разлози?

Током истраживања је утврђено да **ни у једној општини не постоји израђен и усвојен Правилник о раду Савета за младе, којим би требало да буду дефинисана материјално - правна и процесно - правна питања од значаја за несметан рад Савета**. Недостатак овог документа онемогућава процену мисије, циљева и активности Савета; критеријума и начина избора чланова Савета, као и председавајућег и заменика председавајућег; права и обавезе чланова Савета; начин рада и одлучивања; јавност рада и осталих процесних питања.

Када је реч о координацији рада Савета за младе, већина испитаника није имала одговор на ово питање. Осим општине Чајетина, где је координатор КЗМ истовремено и председавајући Савета за младе, и општине Прибој (радом Савета координира помоћник председника општине за питања омладине и спорта, који није анкетиран), ни у једној другој општини није успостављена координација рада Савета.

Препоруке за унапређење рада Савета за младе су дате од стране двојице председника скупштина:

Општина Пријепоље: *“Подстицати и стимулисати све облике запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих. Што више планираних програма омладинског рада, лични и социјални развој младих, добровољно и активно учешће младих. Младима је неопходна подршка, јер није реч само о њиховом бољем животу, већ и о будућности земље. Системска, стална и организована подршка младима значи нашу квалитетну будућност, даљи економски развој, стварање услова за бољи живот младих”.*

Општина Чајетина: *“Немам препоруке, останите такви какви јесте. Савет за младе треба да буде много активнији, и да има редовне састанке и да се појављује као скупштинско тело, а не на основу неког личног поверења”.*



2.1.2. Председавајући Савета за младе (СЗМ)

Анализа одговора председавајућих Савета за младе указују на закључак да је већина Савета за младе само формално основана.

И поред тога што су у већини општина именовани председавајући СЗМ (осим града Ужица), њихови одговори указују да је реч о недовољно функционалним телима, која се ретко (или никада) састају и самим тим не постоје ни информације о резултатима реализованих активности.

Такође, из достављених одговора истраживача није било могуће проценити структуру СЗМ. И поред тога што је упитником затражено да се поред имена чланова СЗМ доставе подаци о институцији/организацији коју представљају, такве информације нису достављене.

Одговори председавајућих СЗМ, који су узели учешће у процесу истраживања, указују на проблем изостанка координације рада Савета. Осим општине Пријепоље (у којој послове координације рада Савета обавља секретар Скупштине) и општине Чајетина (у којој је координатор КЗМ истовремено и председавајући СЗМ, што свакако није иделано решење), у **другим општинама уопште није успостављен механизам координације рада Савета од стране општинске управе**.

Осим председавајућег СЗМ Пријепоље (*“Унапређивати могућности за квалитетно провођење слободног времена”*) **ниједан председавајући СЗМ није дао препоруке за унапређење даљег рада, што указује на недостатак мотивације председавајућих да се озбиљније посвете унапређењу рада Савета**.

Сарадња између председавајућих СЗМ и осталих релевантних савета (родна равноправност и запошљавање) не постоји. Током истраживања није препознат интерес за сарадњу са Саветима за спорт или спортским савезима, и поред тога што су у већини општина исти формиран и подржани буџетским средствима.



2.1.3. Председавајући Савета за родну равноправност

Савети за родну равноправност су формирани у већини општина Златиборског округа. И поред тога што председавајуће Савета за РР имају сазнања о обавези формирања Савета за младе, не постоје сазнања о томе да ли су СЗМ уопште формирани нити информација о резултата њиховог рада.

Председавајуће препознају неколико разлога због којих би требало формирати СЗМ:

- Млади у малим општинама су маргинализоване група (без посла, станују код родитеља, издржавају их родитељи и осим кафића немају организоване друге врсте активности и забаве).
- Савет за младе би требало да буде креатор локалне омладинске политике у областима образовања, спорта, повећања запослености, здравства, културе, равноправности полова, спречавања насиља и другим областима од значаја за младе.
- Савет за младе би требало да пружи младима могућности: за формално и неформално образовање; израду пројеката за афирмацију младих коришћењем информационих технологија; ефикасније функционисање омладинских организација; активно учешће младих у развоју културе, спорта и уметности; тражење бољих понуда неформалног образовања и могућности стицања нових знања;

Када је реч о структури чланова Савета за младе, препознато је:

- да у Савет за младе поред младих и активних политичара морају бити укључени представници организација цивилног друштва, млади волонтери из средњошколских парламената и КЗМ. Такође, препозната је потреба поштовања родне и националне заступљености (у мултиетничким заједницама као што су Прибој, Пријепоље, Сјеница, Нова Варош);
- да би у састав Савета требало укључити представнике различитих партија (позиције и опозиције) који би требало да поштују принципе најбољих интереса младих и да политика према младима треба да буде изнад партијских интереса.
- да је неопходно укључити представника ресорних институција (образовања, здравства, социјалне заштите, безбедности и сл.), као и представника медија.

Досадашња сарадња са Канцеларијама за младе дефинисана је као квалитетна у свим партнерским општинама. Канцеларије за младе су углавном консултоване током израде ЛАП-а за родну равноправност у општинама Пријепоље и Прибој.



Сарадња Савета за РР и Савета за младе би била од великог значаја у области образовања, економског оснаживања, здравља, превенције породичног и вршњачког насиља, као и у области повећања учешћа младих у одлучивању.

Препоруке председавајућих Савета за родну равноправност за унапређење политике према младима су усмерене ка:

- оснивању Савета за младе у свим оним заједницама у којима још увек нису формирани, али и јачању капацитета постојећих СЗМ;
- изради акционих планова за младе и алокацији буџетских средстава за њихову имплементацију;
- укључивању представника младих у рад других мултисекторских тела формираних на нивоу локалних заједница, али и савета на регионалном нивоу;
- развијању информатичких програма намењених младима;
- повећању % запошљавања младих/припадника осетљивих група;
- повећању учешћа младих у различитим видовима формалног и неформалног образовања;
- приоритети политике према младима би требало да имају за циљ унапређење образовања, васпитања, здравља (физичко и ментално), породичних односа, односа међу вршњацима; смањење болести зависности и насиља међу вршњацима; подизање квалитета културног живота; промоцију спорта и његовог значаја за правилнији развоја деце и омладине.

2.1.4. Председавајући Савета за запошљавање (СЗЗ)

СЗЗ су формирани у свим партнерским општинама, али резултати истраживања показују да је сарадња између ова два савета делимично успостављена током процеса израде стратешких докумената само у општинама Пријепоље и Нова Варош.

За разлику од Савета за младе, КЗМ су препознате као могући партнери СЗЗ, а у појединим општинама је успостављена *ad hoc* сарадња, посебно у процесима доношења стратешких докумената, израде предлога пројеката, размене информација и сл.

Генерално, председавајући СЗЗ препознају могућност ангажовања КЗМ у процесима: истраживања привредно-економског стања и могућностима за покретање омладинског предузетништва, као и испитивања потреба младих у области запошљавања.



Препоруке председавајућих СЗЗ за унапређење омладинске политике:

- формирати функционалне КЗМ;
- обезбедити буџетска средства за финансирање активности КЗМ;
- повећати проценат заступљености младих у јавним радовима које организује општина;
- стимулације и одрживи програм подршке самозапошљавању младих предузетника;
- информисање младих о политици према младима и законодавном и институционалном оквиру за предузетништво младих, као и о могућностима и процедурама за покретање сопственог посла;
- КЗМ треба да прошири своје деловање и укључи што већи број младих у свој рад; на тај начин се може изродити велики број корисних идеја за неке будуће пројекте од којих би млади могли да зараде и науче доста нових ствари.
- у Савету су представници институција (НСЗ, Привредна комора, успешне фирме...) који су кључни актери. Млади су нам приоритет што се запошљавања тиче, али сви морају да се потруде, млади да не одустају и да се стално усавршавају и раде на себи, а привредници да пруже шансу младима да се докажу.

2.1.5. Председници одборничких група

И поред тога што је већина истраживача као могући ризик истакла недовољан одзив представника политичких партија, резултати истраживања показују значајан ниво њиховог интересовања за омладинску политику, који се, између осталог, огледа у фомирању подмладака у свим општинским одборима.

Од укупно 38 анкетираних одборника локалних скупштина:

- 20 је упознато са обавезом формирања Савета за младе;
- И поред тога што 16 одборника има информацију да је формиран Савет за младе, 27 њих није упознато са радом и оствареним резултатима рада Савета за младе;
- сви одборници сматрају да је оправдано постојање скупштинског тела које би требало да се бави питањима омладинске политике;
- 30 их је упознато са радом КЗМ, а њихов рад је процењен као задовољавајући. Поједини коментари указују на то да су координатори за младе и њихов рад препознати као значајан ресурс локалне заједнице.



- Да, наравно, КЗМ нам одлично функционише с обзиром на то колико средстава је издвојено за активности из ЛАП-а.
- Сјајно, омладина коначно има свој локални сервис и институцију која је сад у оквиру Културног центра, некада Општине. Небитно је како је систематизовано место координатора КЗМ, важно је да млади имају подршку локалне самоуправе у виду КЗМ.
- Истраживање потреба младих – популације узраста 15-29 година, јесте најважнији задатак оних који раде са младима и за младе: тек на основу дефинисаних потреба могу се планирати активности и програми за младе, али и развој тих програма и политика. Због тога сматрам да наша канцеларија за младе игра веома важну улогу у афирмацији младих и сагледавању њихових потреба.
- Једна од основних активности Канцеларије јесте да дистрибуира информације које интересују младе, организује едукације кроз програме и тренинге, подстиче омладински активизам и волонтеризам креирањем омладинске политике на локалном нивоу и проналази могућности финансирања програма за младе. Активно учешће у различитим програмима које спроводи Министарство за спорт и омладину, одговорно доприноси побољшању положаја младих и њиховој што бољој афирмацији.

Одборници, препорукама за унапређење омладинске политике, у великој мери излазе у сусрет приоритетима Националне стратегије за младе, а посебно онима који се односе на:

- подстицање младих да активно учествују у друштву;
- подстицање сарадње младих и обезбеђивање услова за учешће у доношењу одлука кроз одржив институционални оквир, а на основу потреба младих и у партнерству са њима;
- обезбеђивање остваривања права на једнаке шансе свих младих у друштву, а посебно младих који живе у тешким условима;
- подстицање и вредновање изузетних испољавања и постигнућа младих у различитим областима;
- унапређивање могућности за квалитетно провођење слободног времена младих;
- развијање отвореног, делотворног, ефикасног и праведног система формалног



и неформалног образовања који је доступан свим младима;

- развијати здраве стилове живота, чувати и унапређивати здравље младих уз смањење ризика и водећих поремећаја здравља уз развој здравствене заштите прилагођене младима.

Препоруке које се односе на подстицање и стимулисање свих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих доминирају над осталим врстама подршке младима!

3.2. Представници извршне власти

3.2.1. Чланови градског/општинских већа задужени за омладинску политику

Чланови градског/општинских већа су упознати са обавезом формирања Савета за младе. Међутим, већина њих нема поуздану информацију о томе да ли је Савет уопште и формиран, нити информацију о активностима и резултатима њиховог рада (осим Града Ужице и општина Пријепоље и Чајетина).

Када је реч о стратешком оквиру за омладинску политику, сви чланови градског/општинских већа су упознати са постојањем локалних акционих планова за младе који су усвојени током 2010. године за период од 3 – 5 година, тако да је већини ових докумената истекао период важења, па се појављује потреба за израдом нових или ревизијом постојећих.

Координација рада КЗМ од стране чланова Већа је успостављена кроз периодичне састанке и извештаје координатора. Из достављених одговора не може се закључити на који начин чланови већа, као представници локалне извршне власти и координатори КЗМ, као део организационе структуре локалних управа планирају и реализују политику дефинисану стратешким документом.

Препоруке чланова градског/општинских већа за унапређење рада КЗМ:

- обезбедити и опремити простор КЗМ;
- применити искуства других у раду КЗМ (Бајина Башта);
- што више младих охрабрити и оснажити да се удружују и укључују у савремене токове развоја друштва, јер на младима свет остаје - није фраза (Пожега);
- што веће отварање и оснаживање Канцеларије за младе, као и формирање иницијалне групе младих која ће програмски обогатити понуду канцеларије и учинити је препознатљивом у локалној средини (Пријепоље);



- отварање омладинског културног центра (Нова Варош);
- одабир бољег тима људи унутар канцеларије (Сјеница);
- више активности, веће укључивање младих у активности, већи број подношења пројеката донаторима (Чајетина);
- више самоиницијативе. Имају већ доста добрих идеја. Похвале (Ужице).

Препоруке чланова градског/општинских већа за унапређење омладинске политике:

- Бајина Башта: Формирати функционалну КЗМ са више сарадника; укључивати младе у процесе одлучивања и омогућити ефикасне механизме да се чује њихов глас; фокусирање на најуспешније појединце из категорије младих; донети стратегије за младе, чији би превасходни циљ био задржавање младих и спречавање миграција;
- Пожега: Већа финансијска подршка Локалне самоуправе, веће разумевање за потребе младих јер је то једна млада институција и потребно је време, а видим да се полако али сигурно иде ка томе. Напредак је након оснажене и добро позициониране КЗМ неминован;
- Пријепоље: Радити на задовољавању потреба младих и унапређивању положаја кроз све области развоја младих препознатих у Националној стратегији за младе. Што веће укључивања и/или образовање младих лидера и омладинских радника, како би се подигао целокупан квалитет програма за младе, посебно у односу на сигурност и заштиту младих, подстицање њиховог активног учења, подстицање дугорочног праћења развоја младе особе;
- Нова Варош: Укључити младе кроз различите активности из области културе, спорта. Помоћи кроз саветовање средњошколцима о даљем школовању и избору факултета. Да се активирају млади, да се укључе у културни живот града, да се активирају средњошколци и да се у рад КЗМ укључе деца са посебним потребама;
- Сјеница: Издавање више средстава из буџета општине за младе. Оснивање невладиних организација; Одређивање најприоритетнијих циљева и рад на њима;
- Чајетина: Приоритет за унапређење политике према младима треба да буду активности из ЛАП-а за младе, а поред тога запошљавање младих, а под тим подразумевамо неку личну оријентацију (писање CV-ја, писање бизнис плана, начини за стицање зараде, отварање предузећа);
- Ужице: Млади морају бити носиоци промена и покретачи удруштву.



3.2.2. Начелници градске/општинских управа

Начелници углавном препознају потребу за постојењем КЗМ у оквиру општинских управа, с обзиром на то да постојећи организациони капацитети не остављају превише могућности за проактивну улогу локалне самоуправе у области унапређења омладинске политике.

Препоруке начелника градске/општинских управа за унапређење рада КЗМ:

- *Бајина Башта:* Обезбедити адекватан простор за КЗМ и Омладински клуб и техничких их опремити; усмерити активности на подршку активизму младих; посетити и упознати се сарадом других КЗМ;
- *Пожега:* Што више пројеката и прикупљање средстава са стране, борба за већи буџет лобирањем код представника локалне самоуправе. КЗМ мора бити истрајна у подизању капацитета омладинске политике, јер то је једина институција која се директно бави младима;
- *Пријепоље:* Укључивање већег броја младих у све активности. Млади морају бити укључени у све процесе који их се тичу. Сви остали субјекти укључени у ову област морају им дати подршку да се укључе и само на тај начин, заједничким, синергијским деловањем, можемо постићи одрживе резултате. Активизам младих, њихово укључивање и активно учешће у друштву су кључ одрживог развоја садашњег и будућег друштва;
- *Сјеница:* Више сарадње са начелницима;
- *Чајетина:* Већа заступљеност у медијима о активностима које обављају, већа укљученост младих у активности; више занимљивих акција;
- *Ужице:* КЗМ би требало да ради у оквиру ГКЦ-а, да прати и усмерава њихове програме, да се укључи што више младих, мање писати пројекте.

Препоруке начелника градске/општинских управа за унапређење омладинске политике:

- *Бајина Башта:* Развој омладинске политике планирати као један од стратешких приоритета; што пре усвојити ЛАП за младе; формирати Савет за младе;
- *Пожега:* Само веће разумевање потреба и проблема младих, када научимо да чујемо а не само да слушамо младе и бољитак је загарантован;
- *Прибој:* Држава мора да створи предуслове за запошљавање младих људи, прво школовање па запошљавање.
- *Пријепоље:* Учесће у конкурсима општине и НСЗ који се односе на запошљавање младих (јавни радови, програм приправника, самозапошљавање). Младима који овде живе треба пружити услове како би се прикључили својим вршњацима унутар Европске уније и на тај начин им омогућити да се активније укључе у



европско повезивање;

- *Нова Варош:* Подстицати младе да активно учествују у друштву, формирати програме за остваривање подршке младих, дефинисати појам омладинске организације и стандард деловања, промовисати важност сарадње омладинских организација, умрежавања и успостављања поверења, обезбедити правовремено и утемељено информисање младих о могућностима и перспективама у локалној средини;
- *Сјеница:* да се укључи што већи број младих;
- *Чајетина:* Приоритет на који треба обратити пажњу је здравље младих и запошљавање, јер је то најпотребније за развој општине;
- *Ужице:* Развити програм ГКЦ-а.

4. Стандарди КЗМ

Процена испуњености стандарда рада КЗМ реализована је по методологији дефинисаној од стране Министарства омладине и спорта, која је препоручена као обавезна за координаторе КЗМ. Како би се избегла субјективност у одговорима, препоручено је да истраживачи примене методу групног интервјуа са координаторима, сарадницима и волонтерима КЗМ.

Упитници о испуњености стандарда попуњени су од стране 7 КЗМ. Општине Ариље и Косјерић нису учествовале у истраживању, а општина Бајина Башта је у фази формирања КЗМ, па није била у могућности да одговори овом захтеву.

Прикази резултата истраживања ће бити представљени кроз 4 групе стандарда, дефинисаних од стране МОС-а:





Стандард бр.1 – Добро управљање КЗМ

1.1. Добро управљање канцеларијом за младе

1.1.1. Обезбеђени услови за ефикасан и ефективан рад КЗМ

Према МОС стандардима, у општинама до 25.000 становника би требало да буде запослен један координатор/ка (све општине у региону), а у општинама до 80.000 становника 2 координатора/ке (Град Ужице). Пракса показује следеће модалитете:

- ангажовани у канцеларији су волонтери, јер општина није у могућности да исплаћује зараде (Чајетина);
- у Новој Вароши не постоји могућност запослења координатора због ограничења у запошљавању нових радника; један координатор је ангажован по уговору о делу;
- у Сјеници су запослена 2 координатора по уговору о делу;
- у Пријепољу и Прибоју је ангажована по једна особа по основу уговора о делу;
- у Ужицу је ангажована једна особа на одређено време у оквиру ГУ за послове органа града, општу управу и друштвене делатности.

1.1.2. Структура запослених је родно уравнотежена - Ужице: Нема сарадника. У Новој Вароши је ангажован само један запослени; Пријепоље: ангажована су 4 мушкарца; Прибој: КЗМ нема сарадника.

1.1.3. Обезбеђен је адекватан и доступан простор за КЗМ - Ужице: КЗМ се налази у оквиру зграде Градске управе; у Новој Вароши канцеларија је добро позиционирана у згради СО, али простор није довољно велики. **Сјеница:** Просторије КЗМ налазе се у хали спортова, међутим, додељене су нове просторије у Пословном центру у центру града које су тренутно у фази опремања. **Пријепоље:** Просторије КЗМ су у центру града, у згради Дома културе. Квадратура простора је око 80 м². **Прибој:** КЗМ има свој простор, а у току је изградња новог простора.

1.1.4. Обезбеђени су материјални трошкови рада КЗМ - Сјеница: Средства за рад углавном се придобијају из пројеката; **Пријепоље:** трошкови нису посебна ставка буџета, већ су трошкови пројеката, рада администрације, комуналија... сви на једној ставци буџета. **Прибој:** Из буџета је издвојено 1.000.000 динара; Ужице: из буџета града су плаћени трошкови струје, телефона и канцеларијског материјала.



1.1.5. Издвојена су средства из локалног буџета за рад КЗМ - Ужице: буџет који је опредељен ЛАП-ом је опредељен за реализацију омладинских пројеката; **Општина Чајетина** „ још увек не жели да дели буџет“, али сва плаћања за активности КЗМ они измирују из других буџета. **У Новој Вароши** је опредељена посебна буџетска линија; **Сјеница:** у буџету Општине не постоји буџетска линија намењена КЗМ; сви трошкови канцеларије исплаћују се преко рачуна Установе за спорт и рекреацију; **Пријепоље:** у припреми су објаве конкурса за спровођење пројеката и програма за младе; **Прибој:** није издвојена посебна буџетска линија, али се буџет користи за реализацију програма; **Пожега:** „Јако мали буџет од 50 000 динара за целу годину. То је премало за реализовање активности, па се увек мора прибегавати импровизацији и донацији. Подразумева се и пројектно финансирање, али без веће финансијске подршке ЛС. Није лако борити се.“

1.2. Одговорно управљање опредељеним локалним ресурсима

1.2.1. Опредељени су довољни локални ресурси - Сјеница: Иако се ретко захтеви КЗМ одбијају, у буџету не постоје издвојена средства за реализацију ЛАП-а;

1.2.2. Одговорно се управља ресурсима - Сјеница: Постоје извештаји и сва документација за правдање трошкова и извештаји. **Пријепоље:** Финансијски извештај се подноси једном годишње Скупштини општине. Такође, за веће пројекте раде се посебни финансијски извештаји.

1.3. Успостављено планирање КЗМ на годишњем нивоу

1.3.1. КЗМ је донела годишњи план рада - Ужице: КЗМ је донела у сарадњи са већником задуженим за младе годишњи план рада, и у складу са њим предлог буџета, који није одобрен на скупштини (КЗМ нема буџет за предвиђене активности); **Сјеница:** За 2013. није, зато што није могло да се донесе од стране само једног координатора; **Пријепоље:** План рада дефинисан је Акционим планом за младе до краја 2013. године.

1.3.2. КЗМ спроводи активности у складу са годишњим планом рада - Ужице: Као што је наведено, није одобрен буџет за планиране активности. Годишњи план је окосница буџета КЗМ Нова Варош.

1.4. Успостављен систем М&Е у оквиру КЗМ

1.4.1. Успостављен систем за праћење рада КЗМ - У Новој Вароши је успостављен



механизам мониторинга кроз усмене и писмене извештаје начелнику ОУ. Сјеница: Не постоји систем праћења рада КЗМ. Иако координатори воде извештаје, за сада нико не захтева да им се ти извештаји поднесу. Пријепоље: Да. Рад КЗМ прате координатор Канцеларије за младе и два омладинска радника у КЗМ; Прибој: КЗМ подноси редован извештај о трошковима општинском већу.

1.4.2. Успостављен систем за самовредновање рада КЗМ - Ужице: "од стране МОС-а".

1.5. Унапређена партиципација младих у раду КЗМ

1.5.1. Обезбеђено је учешће младих и јавности у раду КЗМ - Ужице: Константно се развијају системи информисања младих, прате се и оцењују постојећи системи и бирају они који младима највише одговарају; **Чајетина:** Учесће младих је обезбеђено у раду КЗМ као волонтера, а највеће учешће младих тренутно имамо преко ђачких парламената, са којима имамо најбољу сарадњу; **Пријепоље:** Кроз друштвене мреже, сарадња са институцијама (нпр. Национална служба за запошљавање) и са њиховим корисницима.

1.5.2. Систем информисања младих се стално развија - Чајетина: "Информисање младих преко медија је одлично јер имамо одличну сарадњу са ПР општине, а развој информисаности младих ћемо морати да унапредимо преко друштвених мрежа, где је њима и најзанимљивије"; **Сјеница:** Редовно ажурирање постојећих канала информисања, профила на друштвеним мрежама, урађен је и сајт.

1.6. Стварне потребе младих задовољене кроз реализацију активности КЗМ

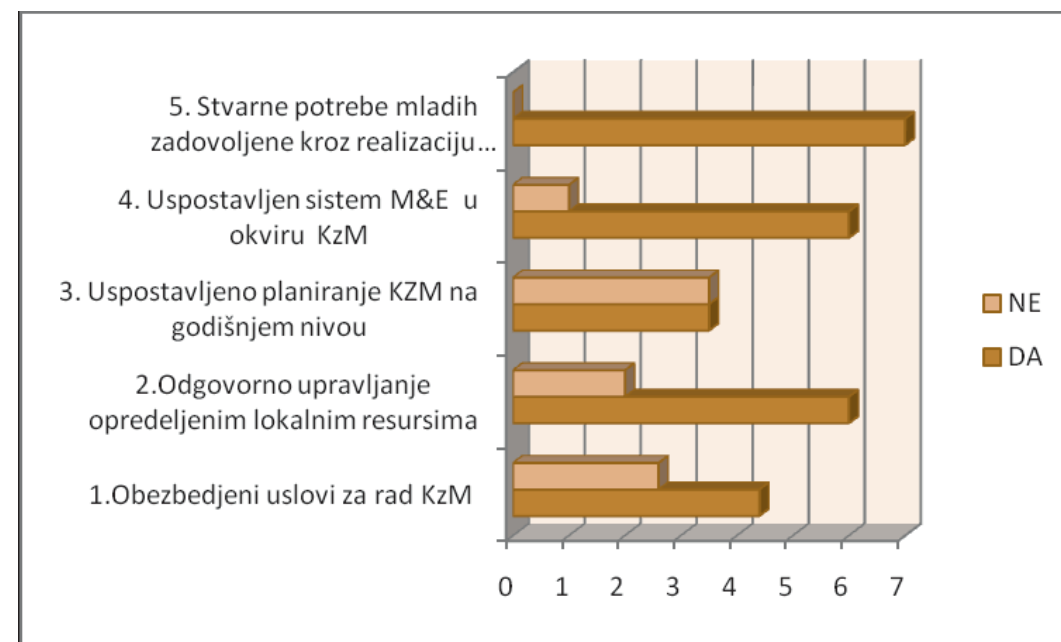
1.6.1. Потребе младих се редовно прате и испитују (7ДА) - Ужице: Потребе младих се свакодневно прате и испитују преко неформалних разговора у КЗМ, преко странице и група на Facebook-у, али и преко анкета, фокус група и слично; **Нова Варош:** Потребе младих се редовно прате и испитују преко школских парламената, али само за младе који су у школама, а за свршене ђаке тренутно немамо систем праћења потреба; **Сјеница:** Посебан акценат се увек ставља на потребе младих и на реализацију оних идеја које дођу од њих на неким од активности КЗМ. **Пријепоље:** Периодична истраживања, анкете на терену и online (путем друштвених мрежа).

1.6.2. КЗМ развија активности на испитаним потребама младих (7ДА) - Ужице: Тек када добијемо повратну информацију од младих о томе шта њима недостаје и шта их



занима, радимо на креирању активности које би могле да задовоље те њихове потребе; **Чајетина:** По њиховим захтевима, жељама, радимо већину активности; **Пријепоље:** Да. Нпр. у једном истарживању млади су тражили више праксе, што смо им обезбедили пројектом који тренутно реализујемо.

Закључци о испуњености стандарда 1 - добро управљање КЗМ



- Ниједна општина није достигла стандард који се односи на запошљавање довољног броја координатора КЗМ. Када је реч о правном основу за ангажовање, уговори о делу доминирају над осталим облицима радног ангажовања.
- Родна равноправност није довољно препозната као принцип приликом ангажовања координатора.
- У свим општинама је обезбеђен простор за рад КЗМ и накнада материјалних трошкова канцеларија за младе.
- Средства за рад КЗМ нису опредељена на посебној буџетској линији, али се обезбеђују по различитим основама (нпр. реализација омладинских пројеката, преко установе за спорт и рекреацију...).



- И поред тога што је за потребе истраживања креиран образац за процену финансијских ресурса – локалног буџета, већина општина на исти није уопште одговорила, тако да не постоје валидни извори информација који би омогућили ову процену.
- Финансијски извештаји координатора КЗМ су једини извор верификације за одговорно управљање ресурсима.
- **Већина КЗМ није израдила план рада, а у случајевима у којима је израђен, активности се не реализују у складу са планом.**
- **Систем мониторинга није успостављен на начин који омогућава процену остварења рада КЗМ.** У појединим општинама уопште није ни успостављен, а у осталима се реализује путем извештаја координатора (наративног и финансијског).
- **Систем самовредновања није адекватно успостављен у оквиру КЗМ** (осим Пријепоља).
- **Јавност рада КЗМ је обезбеђена углавном путем друштвених мрежа;** Учешће младих у раду КЗМ је омогућено преко ђачких парламената и волонтерских акција; Систем информисања се континуирано развија у свим општинама.
- **Ставови младих се испитују на различите начине** (преко друштвених мрежа, фокус група, анкета, неформалних разговора). Стиче се утисак да се испитивање потреба младих реализује ad hoc, за потребе реализације одређених програма.



Стандард 2 - Активно партнерство субјеката омладинске политике у омладинским активностима

2.1. Број и структура институција и организација са којима је остварено партнерство путем споразума о сарадњи/партнерству - Ужице: Потписани су споразуми о партнерству са школама, удружењима, институцијама у оквиру различитих програма, пројеката...; **Нова Варош:** Сарадња у активностима са школама, Домом културе, партнерски се реализују са институцијама; **Пријепоље:** Углавном смо били фокусирани на Каријерни центар „Hub“ у сарадњи са организацијом Jump, а не на формална партнерства која често ништа не значе; **Прибој:** Потписали смо уговоре о сарадњи са удружењем МНРО и Удружењем грађана ПАКТ; **Чајетина:** Постоји више партнерстава КЗМ са институцијама и организацијама, али тај споразум је направљен на усменом нивоу, не постоји ништа писмено.

2.2. Број заједнички реализованих активности са представницима локалних институција: школе, ДЗ, ЦСР, НС, .. - Ужице: Било је више заједничких активности са основним и средњим школама, затим са НСЗ, библиотеком, позориштем... **Нова Варош:** Са Домом културе: секција лепог говора, омладинско позориште, секција сликања, вајања. Са школама: новинарска секција, матурантски плес, спортска секција. Са НСЗ: Подстицање запошљавања младих кроз волонтерски рад. **Пријепоље:** Ово су углавном била неформална партнерства са Туристичком организацијом Пријепоља, Домом културе, Техничком школом, Националном службом за запошљавање; **Прибој:** Скоро све активности се организују са представницима локалних институција.

2.3. Број заједнички реализованих активности удружења младих, удружења за младе – Ужице: Тек од скоро почињу да се оснивају удружења младих и за младе. Два нова удружења су добила подршку од КЗМ у самом процесу оснивања и регистрације, али до сада су биле заједничке само 3 активности са оваквим удружењима. Међутим, ове године ће КЗМ у партнерству са удружењем ПОЗОР из Ужица реализовати петомесечни пројекат, у оквиру кога ће бити више од 10 појединачних акција промоције спорта, културе, музике, толеранције, уметности и сл. Пројекат финансира МОС. **Сјеница:** Са Удружењем Мали принц из Сјенице и Urban In-ом; **Пројектополе:** Подржали смо активности удружења младих и удружења за младе: Моебиус, Jump, Нова Визија, Извиђачи, Хелијум, МиТ, Туристичких водича, БИОС, Асоцијација младих Сељашнице и Коловрата. Углавном смо подршку пружали обезбеђивањем простора за активности и финансијску подршку. **Прибој:** Сарађујемо са неформалном групом „Активни млади“ и неформалном групом наших волонтера.



2.4. Број заједнички реализованих активности са привредним субјектима -

Ужице: Само прошле године смо у сарадњи са НСЗ, Бизнис инкубатор центром, Регионалном развојном агенцијом и младим предузетницима реализовали пројекат «Будућност је у твојим рукама» - обука о писању бизнис плана, трибине на теме омладинског предузетништва и запошљавања младих. У оквиру ГИЗ-овог пројекта «Професионална оријентација», КЗМ је организовала реалне сусрете са младима, односно водила их у жељена предузећа; **Нова Варош:** Обуке за професионалну оријентацију кроз реалне сусрете. **Сјеница:** сарадња само са једним привредним субјектом преко програма стручне праксе; **Пријепоље:** У партнерству са УГ Нова визија, спровели смо пројекат за развој Омладинског предузетништва са фирмама Полимка Плус и Емилио Штехер; **Прибој:** До сада смо успоставили сарадњу са само једним привредним субјектом. Планирано је упостављање сарадње са осталима на локалу;

2.5. Број реализованих активности са присуством медија - Ужице: У граду има више медија који су заинтересовани за сарадњу, али са друге стране, постоји и доста других битних дешавања у граду која се могу поклопити временски са нашим, па медији некада изостану јер су на неком другом догађају. **Нова Варош:** Новинарска секција и Омладинска радио емисија. **Пријепоље:** ТВ прилози локалне телевизије Форум, Регионалне телевизије Нови Пазар, новински чланци листа Полимље.

2.6. Број заједнички реализованих активности са неформалним групама младих

- **Ужице:** Прошле године су реализована два пројекта са неформалним групама и у оквиру њих више активности (радионице, спортски турнири, такмичење знања) али ипак мислим да тај број не прелази задатих 10; **Нова Варош:** Акција уређења зелених површина. Формиране групе у оквиру школа; **Сјеница:** ретко постоје иницијативе; **Прибој:** За сада сарађујемо са само 3 неформалне групе младих.

2.7. Број остварених партнерстава са медијима (националним, регионалним, локалним) -

Ужице: Успостављена је добра сарадња са свим медијима на локалу, али нису потписани званични споразуми о сарадњи; **Нова Варош:** Мала медијска покривеност; **Сјеница:** Регионална телевизија, Портали: Санџак инфо, Санџак хабер, и Србија; **Пријепоље:** Партнерства са ТВ Форум: пројекат „Родна равноправност услов демократизације друштва“ Б92: Слободна зона; Веб портал Youth.rs: Џепни Зин за младе; **Прибој:** Све наше активности се спроводе уз присуство медија.

2.8. Успостављена база омладинских организација и организација које се баве младима на локалном нивоу -

Ужице: Постоји база о свим удружењима на локалу и шире са којима КЗМ сарађује, па су, између осталог, ту и информације о удружењима



младих и за младе. Такође постоји и база институција које се баве директно или индиректно младима. **Пријепоље:** Доступно на сајту: mladiprijepolja.net/wordpress.

2.9. Постоје активности усмерене на подршку развоју омладинских организација по питањима од значаја за њихов рад -

Ужице: КЗМ пружа помоћ омладинским организацијама у виду информисања о изворима финансирања (прате се нови конкурси и прослеђују им на mail или им се директно саопштавају), помоћи у регистрацији, писању пројекта, умрежавања са кључним актерима на локалу... **Пријепоље:** Дајемо простор и финансијску подршку; **Прибој:** Пружамо подршку свим омладинским организацијама на локалу.

2.10. Број докумената секторских политика које укључују КЗМ у израду -

Ужице: ЛАП за младе и ЛАП за запошљавање - колико сам ја упозната, прошле године и као члан Привредног савета Града Ужица; **Пријепоље:** Стратегија одрживог развоја; Локална стратегија управљања отпадом/Локални еколошки план; Локални акциони план за побољшање положаја жена и родне равноправности.

2.11. Број докумената секторских политика које укључују КЗМ у процес спровођења -

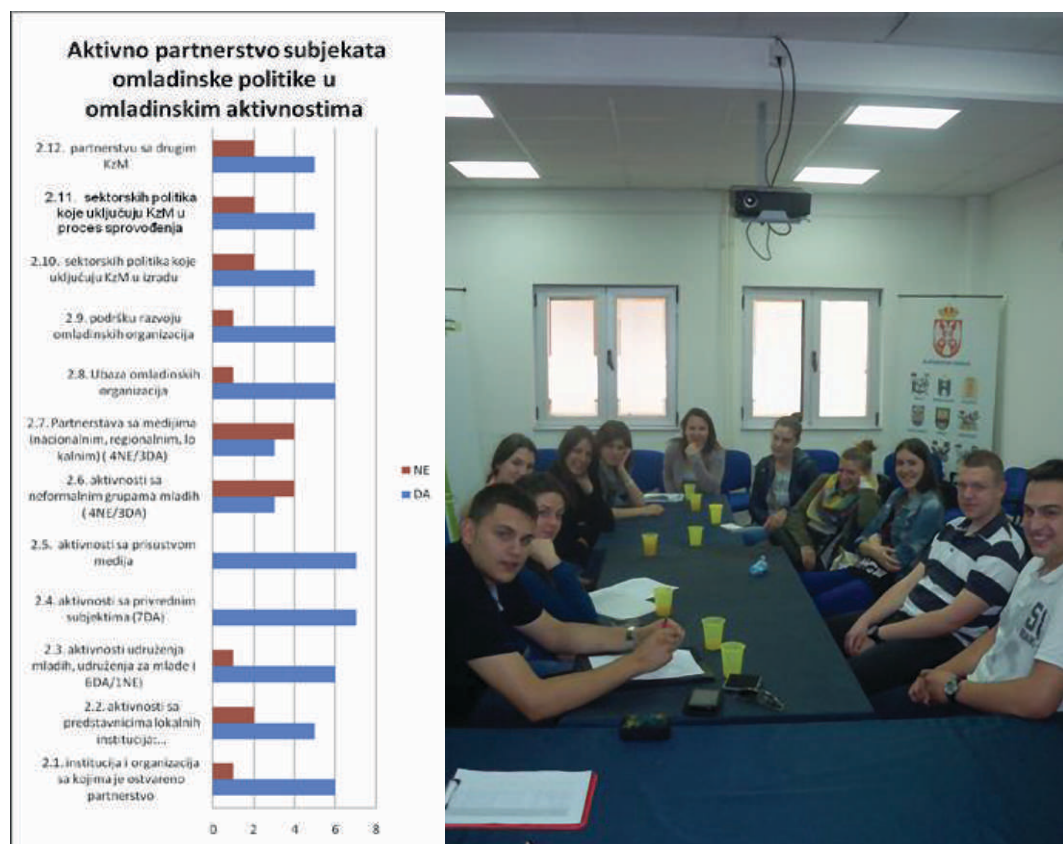
Пријепоље: Стратегија одрживог развоја; Локална стратегија управљања отпадом/Локални еколошки план; Локални акциони план за побољшање положаја жена и родне равноправности; **Прибој:** ЛАП за младе, Акциони план развоја омладинског предузетништва.

2.12. Број активности реализованих у партнерству са другим КЗМ -

Ужице: Било је говора о партнерствима са другим КЗМ, али тек сада ћемо реализовати заједнички пројекат са КЗМ Чајетина и КЗМ Нова Варош; **Сјеница:** Са КЗМ: Нови Пазар, Тутин, Ивањица, Прибој, **Пријепоље:** Обреновац, Нови Пазар, Прибој, Прешево, Владичин Хан, Лесковац, Крупањ; **Прибој:** Преко 10 активности је реализовано уз помоћ осталих Канцеларија.

Закључци о испуњености Стандарда 2 - Активно партнерство субјеката омладинске политике у омладинским активностима

- **КЗМ су успоставиле партнерства и реализовале активности са локалним институцијама** (образовање, здравство, социјална заштита, запошљавање, култура, туризам,...) **углавном на неформалан начин и кроз реализацију пројеката.**
- Сарадња са удружењима младих и удружења за младе је успостављена, углавном кроз подршку новооснованим удружењима (чији је тренд у порасту). Постоје примери сарадње са дугогодишњим удружењима које делују у области омладинске политике.



- **Све КЗМ су задовољне сарадњом са представницима привреде, иако број привредних субјеката са којима је остварена сарадња није велики.** Изостаје сарадња са удружењима предузетника, Привредном комором и Регионалном развојном агенцијом (осим Ужица).
- **Све активности које реализују КЗМ се спроводе уз присуство медија,** али изостаје формализовано партнерство са медијима. Сарадња се одвија ad hoc, приликом реализације појединих пројеката (нпр. Пријепоље).
- **У већини општина број неформалних група младих није задовољавајући.** Међутим, тамо где су неформалне групе младих активирани, КЗМ их препознаје као partnere и пружа подршку њиховим активностима. Већина координатора препознаје потребу пружања додатне подршке формирању неформалних група.
- КЗМ су успоставиле базу организација младих и организација за младе, као и базу партнера са којима КЗМ сарађују.
- Подршка развоју омладинских организација постоји и огледа се углавном у информисању о изворима финансирања, помоћи у регистрацији, писању пројеката, умрежавању са кључним актерима на локалу, додели простора и опреме.
- **КЗМ су укључене у израду и имплементацију појединих локалних стратешких докумената** (наводе се: ЛАП за младе, ЛАП за запошљавање, Стратегија управљања отпадом, Локални еколошки акциони план, Локални акциони план за побољшање положаја жена и родне равноправности; ЛАП за омладинско предузетништво).
- **Партнерство са другим КЗМ је препознато као нужно.** Постоје примери сарадње на регионалном нивоу, углавном путем реализације регионалних пројеката; Поједине КЗМ (Пријепоље) су успоставиле сарадњу и на међурегионалном нивоу.



Стандард 3 - Висока партиципација младих у локалној омладинској политици;

3.1. **Млади су укључени у рад КЗМ– Ужице:** постоји база волонтера која се стално ажурира. Млади предлажу и учествују у планирању активности, пишу пројекте...; млади су учествовали у изради ЛАП-а и биће укључени у ревизију кроз анкете и сам рад на ревизији; Млади планирају и учествују у активностима, којима се имплементирају локална стратешка документа; **Нова Варош:** Групе младих преко школа, ђачких парламената, спортских и других удружења, као и у сарадњи са НСЗ су укључени у различите активности и радне групе.

3.2. **Млади су укључени у израду/ревизију локалних стратешких документа у областима од значаја за омладинску политику - Прибој:** Сви млади на локалу имају могућност и укључени су у рад КЗМ. Део волонтера КЗМ је био укључен у израду акционог плана за развој омладинског предузетништва.

3.3. **Млади су укључени у имплементацију локалних стратешких документа у областима од значаја за омладинску политику** – само као корисници програма.

3.4. **Активности КЗМ су планиране и дизајниране у складу са испитаним потребама младих.**

3.5. **Потребе младих се редовно испитују - Пријепоље:** Урађена је ревизија Акционог плана за младе путем анкета; **Ужице:** повремено се врше анкете, преко личних контаката и FB-а, активности се дизајнирају према резултатима анкета; **Нова Варош:** кроз активности, анкете, преко друштвених мрежа и сл.

3.6. **Активности КЗМ су планиране и дизајниране у складу са испитаним потребама младих - Нова Варош:** План рада се прави на основу анализа потреба младих. **Пожега:** Мора се више радити на испитивању потреба младих. Стално и изнова... **Прибој:** Од програма „Прва шанса“, волонтирања па до јавних радова;

3.7. **Млади су, посредством КЗМ, укључени у различите облике омладинског рада на локалном нивоу– Пријепоље:** Hub – каријерно саветовање, њих 20 месечно, до сада значи око 60 младих људи; **Ужице:** Колико је КЗМ у складу са својим ресурсима у могућности да организује; **Нова Варош:** Кроз различите волонтерске, друштвене и друге акције.



3.8. **Повећање броја програма неформалног образовања - Ужице:** Преко пројеката или у сарадњи са институцијама и удружењима, организују се различити семинари, обуке, радионице...; **Пријепоље:** У сарадњи са другим организацијама и групама: Буди мушко, Активни грађани, Радионице креативног писања, камере и монтаже, дизајна и енглеског језика, Омладинске размене и студијске посете; **Нова Варош:** Курсеви сликања, обука за рад на рачунару. У плану су курсеви страних језика.

3.9. **Реализација активности КЗМ поштује принципе родне равноправности**

3.10. **Повећано учешће младих у развоју локалних секторских политике - Ужице:** Координаторка КЗМ присуствује седницама Савета за привреду и Савета за запошљавање и на тај начин утиче да се млади укључе у планове тих секторских политика (у овим Саветима нема других младих представника). **Нова Варош:** Представници КЗМ су у свим телима.

3.11. **Успостављен систем мониторинга локалних политика према младима - Ужице:** Врши се мониторинг омладинских пројеката које финансира град и прати се спровођење ЛАП-а; **Нова Варош:** Активно учешће и партиципација за сва омладинска питања.

3.12. **Развој волонтерских сервиса и услуга за младе.**

3.12.1. **Пружена подршка развоју волонтерских сервиса и програма - Пријепоље:** Да, наравно. Јер константно промовишемо активности које подстичу волонтерски ангажман. **Ужице:** Не постоји развијен волонтерски сервис.

3.12.2. **Пружена подршка развоју услуга за младе у локалној заједници** – нема примера, али су сви одговорили потврдно?!

3.12.3. **Повећан ниво волонтеризма младих - Ужице:** То је један од основних начина на који се млади укључују у активности КЗМ. Они су као волонтери и носиоци тих активности. **Нова Варош:** Волонтерски сервис при КЗМ.

3.12.4. **Успостављени модели вршњачког образовања**



3.13. КЗМ – инкубатор за формирање удружења младих и континуирано јачање њихових капацитета

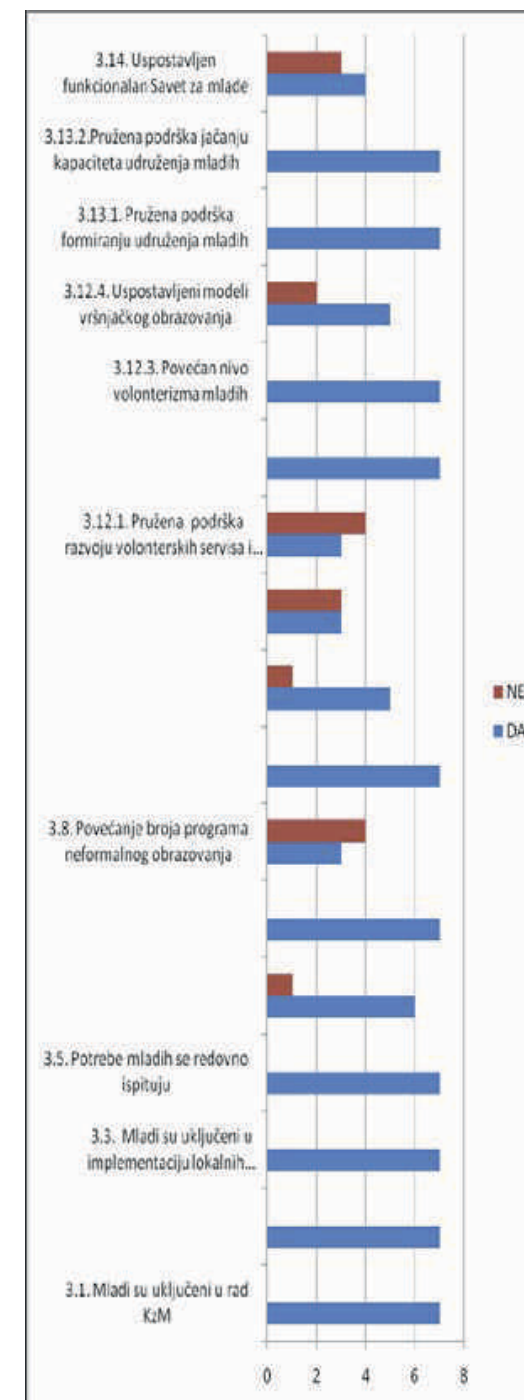
3.13.1. Пружена подршка формирању удружења младих - Ужице: Кроз подстицање младих на удруживање, пружање информација о процесу формирања и регистрација удружења (писање статута, регистрација и сл.); Нова Варош: Подстичу се и оснажују кроз неформалне групе младих. Обавештавање о конкурсима, техничка и логистичка подршка, помоћ у писању пројеката, партнер на пројектима.

3.13.2. Пружена подршка јачању капацитета удружења младих - Пријепоље: Мало су укључени, али су препознати у Стратегији развоја општине Пријепоље, кроз развијање клубова за младе у селу.

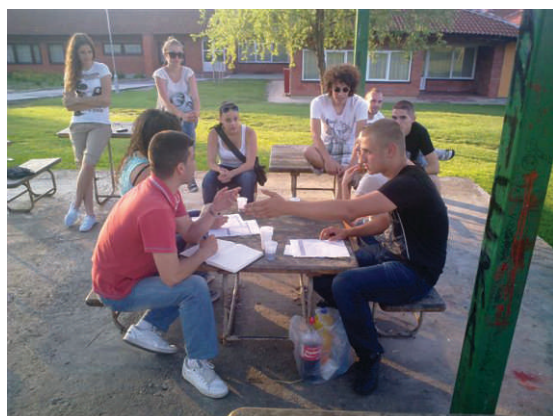
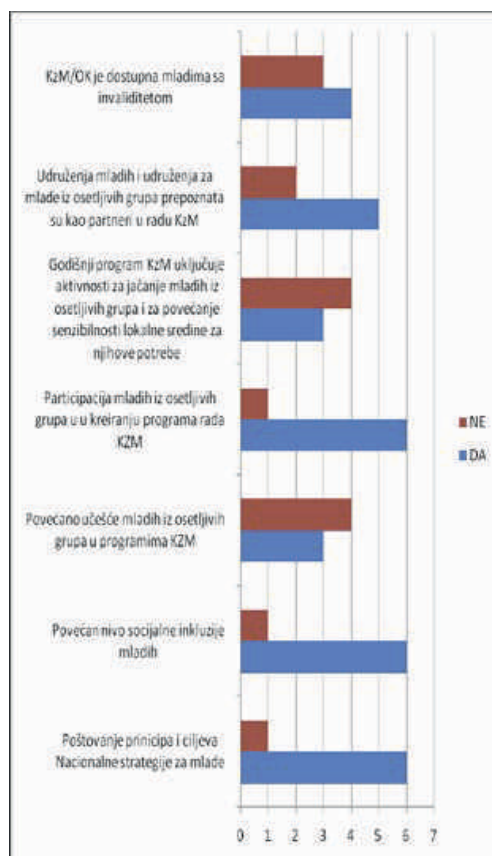
3.14. Успостављен функционалан Савет за младе - Ужице: Савет за младе је у фази оснивања. КЗМ је донекле констатована по питању чланова Савета. **Нова Варош:** Формиран Савет за младе као скупштинско тело са планом рада. **Пријепоље:** Савет за младе је функционалан, али не и оперативан.

Закључци о испуњености стандарда 3 - Висока партиципација младих у локалној омладинској политици:

- Евидентно је да је дошло до повећања учешћа младих у омладинској политици у квантитативном смислу. Остаје отворено питање колико је овај процес унапређен у квалитативном погледу, јер се из достављених одговора не може закључити на који начин су млади допринели унапређењу омладинске политике. Иако су све општине навеле да је испуњен стандард који се односи на учешће младих у имплементацији стратегија, наведен је само један аргумент – да су млади укључени као корисници програма, што свакако није показатељ повећања њиховог учешћа у имплементацији стратешких докумената.
- У већини КЗМ активности се планирају и дизајнирају у складу са испитаним потребама младих. Међутим, указујући на значај овог процеса, координатори препознају потребу за додатном финансијском и организационом подршком.



- **КЗМ реализују реазличите програме** од значаја за повећање омладинског рада, неформалног образовања, волонтеризма, вршњачког образовања, развој волонтерских сервиса и услуга.
- **Дошло је до повећања учешћа младих у процес развоја локалних секторских политика**, углавном током процеса анализе постојећег стања, али не и у процес дефинисања приоритета, циљева и активности. Посебно, улога КЗМ и самих младих у процесима мониторинга и евалуације секторских политика није јасно дефинисана.
- **И поред тога што већина КЗМ наводи да је испуњен стандард који се односи на успостављање функционалног Савета за младе, из достављених одговора се може закључити да сарадња између СЗМ и КЗМ није успостављена на функционалан начин.**



Стандард 4. Инклузивна омладинска политика

Поштовање принципа и циљева Националне стратегије за младе Ужице: Све што се планира и организује у КЗМ је у складу са Националном стратегијом за младе и Локалним акционим планом за младе. **Пријепоље:** Канцеларија за младе примењује Кодекс омладинских радника/ца.

Повећан ниво социјалне инклузије младих - Ужице: При креирању плана рада за наредну годину, анкетирани су и контактирани и млади из осетљивих група, како би се креирали програми који ће њима бити од користи. Наравно, када се буде радила ревизија ЛАП-а, биће такође укључени. **Пријепоље:** Радимо са младима из руралних делова општине.

Повећано учешће младих из осетљивих група у програмима КЗМ - Ужице: Увек има младих који су из осетљивих група као учесника активности КЗМ, с обзиром на то да је та група веома широко дефинисана; **Пријепоље:** Не постоји довољно капацитета организација из руралних делова да би учествовали у активностима које спроводи КЗМ.

Партиципација младих из осетљивих група у креирању програма рада КЗМ - Пријепоље: Пријављују се на конкурсе и окупљамо се око заједничких пројеката које они иницирају.

Годишњи програм КЗМ укључује активности за јачање младих из осетљивих група и за повећање сензибилности локалне средине за њихове потребе - Пријепоље: Имамо конкурсе за пројекте који се спроводе у МЗ Пријепоље.

Удружења младих и удружења за младе из осетљивих група препозната су као партнери у раду КЗМ- Ужице: У граду нема много удружења младих и за младе која се првенствено баве осетљивим групама. Сва удружења су препозната као партнери, са њима се сарађује, размењују се идеје и заједнички ради на пројектима. Веома је добра сарадња са удружењима особа са инвалидитетом. **Пријепоље:** Да, кроз заједничке пројекте. Успостављањем сервиса за младе у руралним деловима (Клубови за младе).

КЗМ/ОК је доступна младима са инвалидитетом - Ужице: Овај циљ већим делом није остварен. Канцеларија није приступачна, до ње се стиже кроз пролаз између зграда и преко степеница. Једино што у Канцеларији постоји инсталиран говорни софтвер на рачунару који могу да користе млади са оштећењем вида.



Закључци о испуњености стандарда 4 - инклузивна омладинска политика:

- КЗМ у свом раду поштују принципе Националне стратегије за младе, који су инкорпорирани и у локалне планове акције за младе.
- Резултати истраживања не пружају довољно основа за закључак да је дошло до значајнијег повећања социјалне инклузије младих. Стиче се утисак да се као маргинализоване групе препознају само млади са инвалидитетом и млади из руралних подручја (само у Пријепољу).
- И поред тога што је наведено да су млади из осетљивих група укључени у креирање програма рада КЗМ, само 3 КЗМ су навеле да су у оквиру годишњих програма рада планиране активности за ову циљну групу.
- Све КЗМ препознају удружења младих и удружења за младе из осетљивих група као partnere, али осим општине Пријепоље, не постоји ниједан пример на који начин се то партнерство реализовало, реализује или је у плану реализација.
- **Већина КЗМ (4 од 7) није доступна за младе са инвалидитетом.**



5. Ставови младих

Фокус група 1 15 -21 година	Фокус група 2 21 -30 година
Кључни проблем	Кључни проблем
Недостатак оптимизма код младих! Недостатак спортских терена (посебно наглашено – затворен базен; бициклическа стаза, стаза за ролере, екстремни спортови); Недостак програма неформалног образовања; Непостојање ђачких и омладинских задруга; Постојећи културни садржаји не иду у сусрет интересовањима младих.	Неактивност младих, изолованост, “дружење се одвија виртуелно - углавном преко друштвених мрежа”, “Млади су пасивни, свима је досадно”; Повећан тренд конзумирања алкохола и психоактивних супстанци; Незапосленост младих – немогућност да се обављају макар сезонски послови (овај проблем су сви учесници навели); “Велика необразованост младих, постоје само конобари, куvari, трговци, а самим тим и велика незаинтересованост младих за омладински активизам” (Никола); “Кључни проблеми су да се млади људи, моји пријатељи, више укључе у рад цивилних друштава. Мислим да кукањем за послом неће постићи ништа. Треба сами да се изборе и започну неки посао у којем би им у великој мери помогло чланство у неком удружењу” (Маријана); Непостојање омладинских клубова као културног, забавног и едукативног центра; Непостојање могућности за размену искустава и научених лекција са младима, на регионалном, националном и међународном нивоу; Недовољна информисаност младих.



Који програми постоје:

Постоје разни програми за младе у склопу Канцеларије за младе и невладине организације Форца, на пример, ми, млади, водимо емисије на радију и имамо своју омладинску редакцију, на јесен ћемо имати емисије и на ТВ Пожега...

Нису упознати са програмима, мисле да не постоје.

Доступне су нам информације о неком догађају тек након његовог завршетка, требало би више обратити пажњу на догађаје у најави.

У последње време нисам уочила неке програме који би ме заинтересовали. Била сам на пар радионица где смо се дружили са старијим грађанима из општине и то је за мене прелепо искуство. Поред тога, присуствовала сам радионицама где смо учили о омладинској политици и активизму. Постоји биоскоп, али јако сиромашног репертоара, затим аматерско позориште, сликарска колонија, вајарска секција.

Постоји програм у НЗС и акције и програми у оквиру Канцеларије за младе. Вероватно постоје, али ми не знамо за њих". Нису ни сигурни какве би програме желели.

Који програми постоје:

Програми подршке запошљавању младих, али недовољно (нпр. startup пакети подршке НСЗ);
"Јавни радови и стипендије"
Програми сигурно постоје, али учесници не знају за њих.
"Не знамо да постоје неки програми".

Неинформисаност је један од кључних проблема и до информације се долази углавном преко личних контаката.



А који би требало да постоје?

Требало би да постоје програми који би имали практичну примену за цео град, програми о проблемима који прате младе, као што су сексуално образовање, како избећи алкохол, дрогу, о дискриминацији и стереотипима, програми екологије, програми који би навели младе да се што више друже.

"Било би дивно да постоје бесплатни часови гитаре, плеса, глуме, фудбала, цртања".

Требало да постоје неки информатички курсеви, курсеви страних језика, могућност учења неког плеса. Спортски објекти и терени ("Сматрам да је Чајетини потребан скејт борд парк. Знају пуно другара који, као и ја, желе да тренирају тај спорт али немају одређену инфраструктуру за то").

А који би требало да постоје?

Програми подршке запошљавању и samozapošljavanju;
Програм подршке повратку у родно место;
Волонтерски програми који би подстакли дружење;
Програми који промовишу добротворни рад;
Програми који би на локалном нивоу помогли стицању радног искуства;
Програми неформалног образовања који промовишу концепт доживотног учења;
Програми од значаја за професионално и рекреативно бављење спортом. Већи избор спортова за девојке;
Еколошке акције, због очувања природе и развијања свести код младих о очувању животне средине;
Курсеви страних језика и информатике;
курсеви оспособљавања у разним областима;
Уметничке радионице;
Неопходно је дати подршку социјално угроженима, којих по нашим селима има доста, а људи ни не знају за њих; треба можда направити неки вид подршке за децу разведених родитеља, која живе у 'нездравом' окружењу и без адекватног васпитања;
Здравствена превентива и промоција здравих стилова живота;
Потребно је основати Удружење младих и успоставити сарадњу са невладиним организацијама како би се ангажовао што већи број младих, јер су видљивије организације и удружења него појединци.



Које информације су вам доступне ?

Углавном су сви учесници навели да су све информације доступне преко интернет сајтова и Facebook групе, а које се односе на информације о конкурсима за пројекте, за путовања, конкурси везани за уметност и све видове такмичења,...

У општини Пријепоље је основан ХУБ (Каријерни инфо кутак који се налази у Економској и Техничкој школи), Доступне су нам информације о локалној политичкој сцени, о културним и спортским дешавањима, али не и информације које су нама битне. У појединим општинама постоје радио емисије намењене младима ("Глас младих" на Радио Лиму).

Које информације су вам доступне ?

Сви учесници су се сложили да су информације доступне преко интернета (Facebook), али да је кључни проблем незаинтересованост.

Све нам је доступно, интернет је тај који нам пружа све могуће информације, зар има нешто недоступно поред твитера, фејсбука?

"Све што нас интересује можемо пронаћи на интернету, тако се информишемо о свим дешавањима, акцијама, конкурсима, забавним садржајима..."

"Сајт општине Чајетина је одличан, ту проналазим све што ме занима." Нисмо информисани, апсолутни мрак информисаности. Сматрамо да руководство Општине не жели да пласира потребне информације младима о конкурсима, могућим пројектима, и тиме их укључи у активности. Сви ангажовани на тим пољима доводе се "испод жита," а преко политичких странака. Доступне су нам информације о неком догађају тек након његовог завршетка, требало би више обратити пажњу на догађаје у најави. Учесници углавном добијају информације преко личних контаката или преко интернета. Емисија на Телевизији Прибој.



А које информације бисте желели да вам буду доступне?

„Информације о тржишту рада и запошљавању“ – Ненад

„О плановима и пројектима од значаја за развој општине“ – Сениша

Фали доста информација за посао и путовања, тачније попусте за исте.

Желела бих много више информација о томе шта раде млади у суседним градовима, па да по систему "copy-paste" преселимо добре идеје код нас у Општину.

Учесници су давали опширне одговоре, не толико конкретне и у њима су нагласили да желе да им све информације за младе буду доступне.

Ирфан је пожелео да добија информације о научним скуповима, Оливера о екстремним спортовима, а Намир је предложио да се направи посебан сајт на којем би млади Пријепоља имали свој профил преко којег би могли да селекују оне области из којих желе да добијају информације.

Највише ме занима како до посла, где да конкуришем, како да напишем CV, има ли где сезонски посао, како могу бесплатно да путујем, где имају концерти и представе повољно у окружењу.

Мене првенствено интересују информације о спортским дешавањима у општини и то увек могу да пронађем на сајту општине, а и добро знам Бранка Шкодрића из Спортског савеза Чајетине тако да сам увек информисан.

Никола: „Бесплатан wireless у Чајетини“

Филип: „Пуно информација је доступно младима, бар оној групи њих која се интересује за активно грађанство. Поред информација које су ми већ доступне, ту се могу убројати и информације о репродуктивном здрављу младих. Млади су, благо речено, тотално неинформисани у вези са репродуктивним здрављем, које су последице прераног ступања у сексуалне односе као и болести које могу да се пренесу са партнера. Дакле, сматрам да је потребно да уско сарађују Дом здравља, Црвени крст, као и омладинска организација ЦМОК, где би заједно успели да своја знања пренесу младима, да ли на предавањима или на интернет презентацијама.“

Дејан: Желео бих да су ми доступне информације о неким манифестацијама у самој Чајетини или околним селима.

А које информације бисте желели да вам буду доступне?

Славица: Мислим да су ми сада најпотребније информације о омладинским разменама у Србији или региону.

Бранка: Већина информација ми је доступна, али поред њих желела бих више информација о изласцима у Чајетини, организовању неких журки и тако тих дешавања.

„О неким акцијама где бисмо могли да се укључимо, да волонтирамо и слично“, да попутимо слободно времем ван школе.

Аид: Новине немамо, то би било ок, или нека врста часописа.

Аид: Новине немамо, то би било оқ, или нека врста часописа.



Постоји много тога, али ме не занима. Да будем искрен, доста ми је програма. Хоћу посао од 7 до 3 и добру плату. Постоје активности канцеларије за младе које редовно пратим и подржавам. Браво, канцеларијо! Хвала за сваку акцију, пре вас их није било у Пожези. Требало би да постоји омладинска задруга, требало би да постоји партија младих, па да видиш како би нас другачије гледали, треба да протестујемо више, бојим се да нам је свега доста, да је ово затишје пред буру, слога младих, више културе, волонтирања, радне акције Друга Тита!

Кључне препоруке МЛАДИХ за унапређење омладинске политике:

- Омогућити већу информисаност младих путем локалних и регионалних медија о питањима од значаја за унапређење њиховог положаја (запошљавање, образовање, културни садржаји, промоција здравих стилова живота, размене искустава на националном и међународном нивоу, волонтерски ангажмани;
- Израдити заједнички регионални веб портал на коме би се представиле активности свих КЗМ и иницирала комуникација младих на регионалном нивоу;
- Основати Омладинске клубове на локалном нивоу у оквиру којих ће се реализовати едукативни, забавни, културни садржаји, креирани у складу са потребама младих;
- Изградити нове и реконструисати постојеће спортске терене и објекте;
- Подржавати формирања ученичких и омладинских задруга, како би се младима пружила шанса за улазак на тржиште рада;
- Иницирати и реализовати програме који имају за циљ повећање социјалне укључености младих који припадају маргинализованим групама;
- Пружати подршку формирању удружења младих, и раду неформалних група младих;
- Подржавати рад КЗМ и Савета за младе, као механизма комуникације између младих и представника локалне власти.

- Омогућити већу информисаност младих путем локалних и регионалних медија о питањима од значаја за унапређење њиховог положаја (запошљавање, образовање, културни садржаји, промоција здравих стилова живота, размене искустава на националном и међународном нивоу, волонтерски ангажмани;
- Израдити заједнички регионални веб портал на коме би се представиле активности свих КЗМ и иницирала комуникација младих на регионалном нивоу;
- Основати Омладинске клубове на локалном нивоу у оквиру којих ће се реализовати едукативни, забавни, културни садржаји, креирани у складу са потребама младих;
- Изградити нове и реконструисати постојеће спортске терене и објекте;
- Подржавати формирања ученичких и омладинских задруга, како би се младима пружила шанса за улазак на тржиште рада;
- Иницирати и реализовати програме који имају за циљ повећање социјалне укључености младих који припадају маргинализованим групама;
- Пружати подршку формирању удружења младих, и раду неформалних група младих;
- Подржавати рад КЗМ и Савета за младе, као механизма комуникације између младих и представника локалне власти.

6. Препоруке истраживача за унапређење омладинске политике на локалном нивоу

ОРГАНИЗАЦИОНИ КАПАЦИТЕТИ:

- Успоставити инфраструктурне и организационе капацитете од значаја за ефикасан и ефективан рад КЗМ. Актом о систематизацији локалне управе предвидети радно место координатора за младе и извршити избор координатора у складу са Законом.
- Дефинисати модел Правилника о раду Савета за младе који ће поштовати принципе партиципативности и транспарентност у раду.
- Успоставити координацију рада Савета за младе од стране координатора КЗМ.
- Интензивирати сарадњу са подмлацима градског/општинских одбора политичких странака како би се обезбедио политички консензус и јединствена омладинска политика.
- Савет за родну равноправност би требало да укључи у свој састав више младих жена, пошто све досадашње чланице имају преко 30 година.
- Општинском већу препоручујемо да се успоставе процедуре за расписивање конкурса, за спровођење годишњег Акционог плана за младе.

ФИНАНСИЈСКИ КАПАЦИТЕТИ

- У буџету отворити позицију за функционисање КЗМ, раздвојити позиције намењене омладинским програмима у области спорта и културе.
- Расписивање конкурса, утврђивање процедуре додељивања средстава неформалним групама, организацијама и институцијама.
- Потребно одвајање буџетске ставке у три различите из којих се деле средства посебно опредељена: за администрацију рада КЗМ, за потребе сервиса КЗМ и за пројекте спровођења акционог плана за младе.
- Трошкове изнајмљивања простора Дома културе, у којима се налази КЗМ, определити на други начин а не са позиције средстава опредељених за пројекте.
- Што се тиче финансијских капацитета, ту треба да се највише позабавимо са власти на локалу, јер за КЗМ у Чајетини треба да постоји посебан буџет за младе.
- Постоји позиција у Буџету која је намењена за реализацију ЛАП-а за младе, али сав тај новац одлази на конкурс за омладинске пројекте, а КЗМ нема свој буџет ни позицију у њему. Финансира се искључиво преко пројеката.

СТАНДАРДИ РАДА КЗМ

- Креирати план истраживања коришћењем различитих методологија (фокус групе, партиципативно истраживање).
- Креирати низ специфичних истраживања како би утврдили потребе младих, укључили их у процесе доношења одлука на креирању нових сервиса, програма, активности.
- Утврђивање бољих механизма за прикупљање података за евалуацију сервиса и програма које спроводи КЗМ и повезати их са праћењем прогреса рада кроз посебан софтвер (Goalscape).
- Резултати истраживања морају бити интервенција на рад КЗМ а не њено потврђивање рада (провера рада).
- Потребно је ревидирати базу података организација, као и евалуирати њихов рад и допринос, чиме се креира селекција активних и пасивних ресурса.
- Креирање Меморандума о сарадњи са различитим секторима у циљу утврђивања начина спровођења секторских политика према популацији младих.
- Оснаживати и подстицати формирање савеза неформалних и формалних група младих.
- Стандарди рада КЗМ треба да се промене и поред разумевања и потпуне подршке општинске власти, треба да се све формализује и документује, јер у случају промене власти биће да КЗМ ништа није урадила.





АНЕКС 1

ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

Истраживање капацитета локалних самоуправа у области омладинске политике и процена нивоа задовољства младих постојећим програмима и услугама у заједници реализовани су у оквиру пројекта „Оснаживање Канцеларија за младе у Златиборском округу“, подржаног од Међународног центра Олоф Палме, који је Ужички центар за права детета реализовао у сарадњи са тимом одабраних истраживача, сарадника и волонтера Канцеларија за младе на територији 8 општина Златиборског управног округа (Ужице, Пожега, Чајетина, Бајина Башта, Нова Варош, Прибој, Пријепоље и Сјеница).

На основу резултата истраживања, дефинисане су **ПРЕПОРУКЕ за унапређење омладинске политике на нивоу локалних заједница, које могу бити од значаја и за заједничко деловање за читаво подручја Златиборског округа, од стране:**

1. ПРЕПОРУКЕ ПРЕДСТАВНИКА ДОНОСИОЦА ОДЛУКА (СКУПШТИНЕ, ОДБОРНИЦИ, САВЕТОДАВНА ТЕЛА)

1.1. Организовати акције јавног заговарања од значаја за успостављање функционалних и оперативних Савета за младе (СЗМ) који ће бити састављени од репрезентативних представника младих, релевантних представника ресорних институција са јасно израженим мотивом да допринесу унапређењу омладинске политике на нивоу локалне заједнице.

1.2. Ојачати институционалне капацитете постојећих СЗМ – усвојити Правилнике о раду са јасно дефинисаним материјално-правним и процесно-правним питањима од значаја за ефективан рад; успоставити одрживе механизме за континуирану едукацију чланова Савета; успоставити координацију рада СЗМ од стране Канцеларије за младе, као организационе јединице градске/општинске управе.

1.3. Израдити модел Правилника о раду СЗМ који би омогућио представницима законодавне и извршне власти да препознају интерес за подизање нивоа ефикасности и ефективности рада ових мултисекторских тела, чиме би се значајно правозишао проблем недовољних капацитета људских ресурса у оквиру управе.

1.4. Израдити нове и ревидирати постојеће стратешке документе - локалне акционе планове за младе. Посебно, питања од значаја за омладинску политику морају бити обухваћена и кривним стратешким документима (Стратегије одрживог развоја).

1.5. Повећати износ и транспарентност буџетских издвајања за омладинску

политику - програми за младе би требало да буду финансирани са посебне буџетске позиције.

1.6. Постојећа буџетска издвајања за запошљавање, спорт, културу, образовање, социјалну заштиту сензибилисати за потребе младих.

1.7. Успоставити механизам сарадње између релевантних скупштинских тела/одбора (Савета за младе, Савета за родну равноправност, Савета за запошљавање и др.), како би се омогућила редовна и благовремена размена информација и тиме допринело ефективнијем ангажовању људских и финансијских ресурса у заједници.

1.8 Укључивати младе у процесе одлучивања и омогућити ефикасне механизме да се чује њихов глас.

1.9. Усвојити релевантне правне акте којима ће се омогућити реализација мера афирмативне акције у циљу повећања нивоа социјалне укључености младих у социјалним ризицима у рад и програме КЗМ.

1.10. Пружити подршку талентованим ученицима и студентима – редефинисати Правилнике о расподели буџетских средстава намењених стипендирању успешних студената.

1.11. КЗМ би требало да интезивирају комуникацију и сарадњу са подмлацима градског/општинских одбора политичких партија.

1.12. Препоруке које се односе на подстицање и стимулисање свих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих доминирају над осталим врстама подршке младима!

2. ПРЕПОРУКЕ ИЗВРШНЕ ВЛАСТИ (Градско/општинска већа, градска/општинске управе)

2.1. Успоставити инфраструктурне капацитете за несметан рад КЗМ (простор, опрема).

2.2. Учинити КЗМ доступном за младе са сметњама у развоју.

2.3. Систематизовати место координатора КЗМ у оквиру градске/општинске управе и омогућити координаторима извесност запослења (уместо досадашњих уговора о делу и волонтерског ангажмана).

2.4. Успоставити одрживе механизме координације рада Савета за младе - координатори КЗМ би описом послова и задатака требало да буду задужени за координацију Савета за младе.

2.5. Успоставити механизме за мониторинг и евалуацију локалног стратешког оквира који се на директан или индиректан начин односи на унапређење положаја младих.

2.6. Успоставити вертикалну координацију рада и одрживе стандардизоване канале комуникације између КЗМ, чланова Већа и начелника/шефова одељења локалних управа.

2.7. Обезбедити механизме за континуирану размену искустава и добрих пракси на регионалном, националном и међународном нивоу.

2.8. Оснажити КЗМ укључивањем и континуираном едукацијом што већег броја младих





у реализацију програма КЗМ у институционалном и финансијском смислу.

2.9. Што веће укључивање и/или образовање младих лидера и омладинских радника како би се подигао целокупан квалитет програма за младе посебно у односу на сигурност и заштиту младих, подстицање њиховог активног учешћа, подстицање дугорочног праћења развоја младе особе.

2.10. Увећати буџетски износ средстава за финансирање локалних омладинских пројеката, као и висину буџетског издвајања за суфинансирање националних и међународних пројеката од значаја за унапређење омладинске политике.

2.11. Предузимати мере афирмативне акције у правцу подизања нивоа самоорганизовања младих (оснивање удружења младих и удружења која се баве питањима младих).

3. ПРЕПОРУКЕ МЛАДИХ

- Омогућити већу информисаност младих путем локалних и регионалних медија о питањима од значаја за унапређење њиховог положаја (запошљавање, образовање, културни садржаји, промоција здравих стилова живота, размене искустава на националном и међународном нивоу, волонтерски ангажмани);
- Израдити заједнички регионални веб портал на коме би се представиле активности свих КЗМ и иницирала комуникација младих на регионалном нивоу;
- Основати Омладинске клубове на локалном нивоу у оквиру којих ће се реализовати едукативни, забавни, културни садржаји, креирани у складу са потребама младих;
- Изградити нове и реконструисати постојеће спортске терене и објекте;
- Подржавати формирање ученичких и омладинских задруга, како би се младима пружила шанса за улазак на тржиште рада;
- Иницирати и реализовати програме који имају за циљ повећање социјалне укључености младих који припадају маргинализованим групама;
- Пружати подршку формирању удружења младих и раду неформалних група младих;
- Подржавати рад КЗМ и Савета за младе, као механизма комуникације између младих и представника локалне власти.

4. ПРЕПОРУКЕ ИСТРАЖИВАЧА ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ

4.1. ОРГАНИЗАЦИОНИ КАПАЦИТЕТИ:

- Успоставити инфраструктурне и организационе капацитете од значаја за ефикасан и ефективан рад КЗМ. Актом о систематизацији локалне управе предвидети радно место координатора за младе и извршити избор координатора у складу са Законом.



- Дефинисати модел Правилника о раду Савета за младе који ће поштовати принципе партиципативности и транспарентност у раду.
- Успоставити координацију рада Савета за младе од стране координатора КЗМ.
- Интензивирати сарадњу са подмладцима градског/општинских одбора политичких странака како би се обезбедио политички консензус и јединствена омладинска политика.
- Савет за родну равноправност би требало да укључи у свој састав више младих жена, пошто све досадашње чланице имају преко 30 година.
- Општинском већу препоручујемо да се успоставе процедуре за расписивање конкурса, за спровођење годишњег Акционог плана за младе.

4.2. ФИНАНСИЈСКИ КАПАЦИТЕТИ

- У буџету отворити позицију за функционисање КЗМ, раздвојити позиције намењене омладинским програмима у области спорта и културе.
- Расписивање конкурса, утврђивање процедуре додељивања средстава неформалним групама, организацијама и институцијама.
- Потребно одвајање буџетске ставке у три различите из којих се деле средства посебно опредељена: за администрацију рада КЗМ, за потребе сервиса КЗМ и за пројекте спровођења акционог плана за младе.
- Трошкове изнајмљивања простора Дома културе, у којима се налази КЗМ, одредити на други начин а не са позиције средстава опредељених за пројекте.
- Што се тиче финансијских капацитета, треба да се највише позабавимо са власти на локалу, јер за КЗМ у Чајетини треба да постоји посебан буџет за младе.
- Постоји позиција у Буџету која је намењена за реализацију ЛАП-а за младе, али сав тај новац одлази на конкурс за омладинске пројекте, а КЗМ нема свој буџет ни позицију у буџету. Финансира се искључиво преко пројеката.

4.3. СТАНДАРДИ РАДА КЗМ

- Креирати план истраживања, коришћењем различитих методологија (фокус групе, партиципативно истраживање). Креирати низ специфичних истраживања како би се утврдиле потребе младих, и омогућило укључивање у процесе доношења одлука за успостављење одрживих услуга, програма, активности.
- Утврђивање бољих механизма за прикупљање података за евалуацију сервиса и програма које спроводи КЗМ и повезати их са праћењем прогреса рада кроз посебан софтвер (Goalscape).
- Резултати истраживања морају бити интервенција на рад КЗМ, а не њено потврђивање рада (провера рада).



- Потребно је ревидирати базу података организација као и евауирати њихов рад и допринос, чиме се креира селекција активних и пасивних ресурса.
- Креирање Меморандума о сарадњи са различитим секторима у циљу утврђивања начина спровођења секторских политика према популацији младих.
- Оснаживати и подстицати формирање савеза неформалних и формалних група младих.
- Стандарди рада КЗМ треба да се промене и, поред разумевања и потпуне подршке општинске власти треба да се све формализује и документује, јер у случају промене власти, биће да КЗМ ништа није урадила.

Резулти истраживања су омогућили **анализу достизања стандарда КЗМ**, прописаних од стране Министарства омладине и спорта, па у том смислу **ПРЕПОРУКЕ** се односе на следеће групе стандарда:

СТАНДАРД 1 – ПРЕПОРУКА ЗА ДОБРО УПРАВЉАЊЕ КЗМ

- Актом о унутрашњој организацији систематизовати радно место координатора КЗМ са детаљним описом послова и задатака који су усклађени са МОС стандардима.
- Инфраструктурне капацитета КЗМ унапредити на начин који омогућава реализацију програма који излазе у сусрет потребама младих, а који су дефинисани релевантним стратешким документима;
- Обезбедити буџетска средства која омогућавају несметан рад КЗМ и реализацију пројеката дефинисаних стратешким/акционим планом и планом рада КЗМ.
- Координацију расподеле буџетских средстава намењених реализацији омладинских пројеката поверити КЗМ, како би финансирани пројекти били усклађени са ЛАП-ом за младе и годишњим планом КЗМ (уколико постоји).
- Дефинисати механизме и методологију извештавања КЗМ према управи, општинском већу и Скупштини.
- Дефинисати методологију за израду годишњих планова КЗМ и обезбедити средства за њихову имплементацију.
- Дефинисати обрасце месечних и годишњег наративног и финансијског извештаја координатора КЗМ.
- Дефинисати методологију за самоевалуацију КЗМ.
- Континуирано развијати механизме за информисање младих.
- Формирати регионалну базу података од значаја за омладинску политику – дефинисати индикаторе који ће омогућити праћење стандарда рада КЗМ,



- унапређење капацитета локалних актера, програма и услуга за младе и сл. Успоставити одрживе механизме за редовно ажурирање података у бази.
- Испитивање ставова младих би требало да буде редовна активност КЗМ и у том смислу пружити подршку координаторима у развоју ефикасне и ефективне методологије истраживања.

СТАНДАРД 2 - ПРЕПОРУКА ЗА УСПОСТАВЉАЊЕ ОДРЖИВИХ ПАРТНЕРСТАВА СУБЈЕКТА ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ:

- Формализовати партнерства са локалним институцијама и јавним предузећима. Посебно интензивирати комуникацију током израде годишњих програма и институција и КЗМ како би се подигао ниво њихове ефикасности, рационализација трошкова локалног буџета и задовољење приоритетних потреба младих.
- Наставити успостављању праксу подршке оснивању нових и јачању капацитета постојећих удружења младих. Развијати програме који ће им омогућити одрживост у институционалном и финансијском смислу.
- Преузимати мере афирмативне акције за неформално удруживање младих и подржавати њихове иницијативе.
- Укључити КЗМ (координаторе или сараднике КЗМ) у процесе израде/ревизије релевантних стратешких докумената. Када је реч о имплементацији стратешких докумената, препоручује се интензивирање комуникације и сарадње са градским/општинским одељењима за локални економски развој и Регионалном развојном агенцијом.
- Интензивирати регионално повезивање и иницирати формирање Регионалног савета за омладинску политику (могући модел – у оквиру Одбора за друштвени развој, формираног од стране Регионалне развојне агенције).
- Подржати успостављање и рад националне Асоцијације КЗМ.



СТАНДАРД 3 - ПРЕПОРУКЕ ЗА ПОВЕЋАЊЕ ПАРТИЦИПАЦИЈЕ МЛАДИХ У КРЕИРАЊУ И ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ:

- Креирати програме који за циљ имају повећање учешћа младих у креирању, имплементацији, мониторингу и евалуацији локалних и регионалних секторских политика. Посебно, повезати се са подмлацима политичких странака на локалном нивоу.
- Успоставити институционалне и одрживе механизме за континуирано испитивање потреба младих.
- Пружити додатну подршку КЗМ у реализацији одрживих програма и услуга за младе којима ће се изаћи у сусрет њиховим исказаним потребама.
- Успоставити стимулативан локални правни оквир који ће допринети подизању ефикасности и ефективности рада КЗМ и Савета за младе.

СТАНДАРД 4. ПРЕПОРУКЕ ЗА ИНКЛУЗИВНУ ОМЛАДИНСКУ ПОЛИТИКУ

- Подићи ниво знања координатора и сарадника КЗМ о појму социјалне инклузије, реализацијом релевантних програма, разменом искустава добре праксе и других активности.
- Интензивирати сарадњу са удружењима особа са инвалидитетом, реализовати заједничке пројекте и друге активности (нпр. јавно заговарање).
- Приликом израде стратешких докумената и годишњег плана рада КЗМ, укључити представнике младих са инвалидитетом.
- Уклонити архитектонске баријере и учинити КЗМ доступним за младе са инвалидитетом.

ИСТРАЖИВАЧИ ЛОКАЛНЕ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ

Нова Варош

- Бојан Лешовић
- Ирма Рујевић
- Хајрија Мујагић
- Селма Рамчевић

Чајетина

- Марина Удовичић
- Тијана Росић

Бајина Башта

- Бранко Митровић
- Ивана Цвијић

Пријепоље

- Мирела Фазлић
- Един Хадзагић
- Дамир Пурковић

Ужице

- Марко Ђокић
- Драгана Пантелић
- Невена Тошић

Прибој

- Исидор Новаковић
- Нермин Фазлић
- Емир Вражалица

Сјеница

- Анида Мујовић
- Ирма Гарибовић
- Елма Машовић

Пожега

- Срђан Стевановић
- Нађа Стевановић

